

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Медичний інститут

Кафедра терапевтичних та хірургічних дисциплін

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор

Лисенко Н.М.

2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Пропедевтика педіатрії»

Спеціальність 222 «Медицина»

Розробник

Завідувач кафедри розробника

Гарант освітньої програми

Директор інституту

Начальник НМВ

Чернишов О.В.

Зак М.Ю.

Клименко М.О.

Грищенко Г.В.

Шкірчак С.І.

Миколаїв – 2019 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Пропедевтика педіатрії	
Галузь знань	22 «Охорона здоров'я»	
Спеціальність	222 «Медицина»	
Спеціалізація (якщо є)		
Освітня програма	Медицина	
Рівень вищої освіти	Магістр	
Статус дисципліни	Нормативна	
Курс навчання	3-й	
Навчальний рік	2019 - 2020	
Номери семестрів:	Денна форма	Заочна форма
	5-й – 6-й	
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	5 кредитів (2 / 3) / 150 годин	
Структура курсу: – лекції – практичні заняття – годин самостійної роботи студентів	Денна форма	Заочна форма
	30 год. (13/17)	
	70 год.(24/46)	
	50 год.(20/30)	
Відсоток аудиторного навантаження	67%	
Мова викладання	українська	
Форма проміжного контролю (якщо є)	Атестація за 5-й семестр	
Форма підсумкового контролю	Диф. залік – 6-й семестр	

2. Мета, завдання та заплановані результати навчання

Метою викладання навчальної дисципліни «Пропедевтика педіатрії» є формування умінь застосовувати знання з пропедевтики педіатрії в процесі подальшого навчання й у професійній діяльності.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Пропедевтика педіатрії» є здобуття знань про:

- Педіатрію як науку про здорову і хвору дитину
- Періоди дитячого віку
- Особливості фізичного та психомоторного розвитку дітей різного віку
- Анатомо-фізіологічні особливості та методика обстеження органів і систем у дітей різного віку
- Семіотика захворювань різних органів і систем у дітей
- Раціональне вигодовування немовлят та дітей старших 1 року

Очікувані результати навчання. В результаті вивчення дисципліни студенти мають:

1. Збирати дані про скарги пацієнта, анамнез хвороби, анамнез життя, проводити та оцінювати результати фізикального обстеження.
2. Виділяти провідний клінічний симптом або синдром. Встановлювати найбільш вірогідний або синдромний діагноз захворювання.
3. Виконувати медичні маніпуляції.
4. Усвідомлювати та керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати загально-освітній культурний рівень.
5. Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.
6. Організувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.
7. Оволодіння студентами основними методами (клінічним, інструментальним) обстеження дітей, вміння досліджувати внутрішні органи та оцінювати отримані результати.

Міждисциплінарні зв'язки. Пропедевтика педіатрії є своєрідним вступом до клінічної педіатрії, зв'язуючою ланкою фундаментальних теоретичних дисциплін з клінічними дисциплінами, важливою дисципліною під час навчання студентів і в системі підготовки лікарів.

Компетентності. Розроблена програма відповідає *освітньо-професійній програмі (ОПП)* та орієнтована на формування *компетентностей*:

загальні (ЗК) – ЗК1-ЗК10 ОПП:

- ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК5. Здатність приймати обґрунтоване рішення; працювати в команді; навички міжособистісної взаємодії.
- ЗК6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; здатність спілкуватись іноземною мовою.
- ЗК7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК8. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК9. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК10. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

фахові (ФК) – ФК1-ФК6 ОПП:

ФК1. Навички опитування пацієнта.

ФК2. Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.

ФК3. Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.

ФК4. Здатність до визначення необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні захворювань.

ФК5. Здатність до визначення характеру харчування при лікуванні захворювань.

ФК6. Здатність до визначення принципів та характеру лікування захворювань.

Відповідно до освітньо-професійної програми очікувані **програмні результати навчання (ПРН)** включають вміння **ПРН11, ПРН13-18, ПРН22, ПРН25, ПРН28, ПРН30, ПРН32, ПРН33, ПРН35, ПРН41 ОПП:**

- Збирати дані про скарги пацієнта, анамнез хвороби, анамнез життя (в тому числі професійний анамнез), за умов закладу охорони здоров'я, його підрозділу або вдома у хворого, використовуючи результати співбесіди з пацієнтом, за стандартною схемою опитування хворого. За будь-яких обставин (в закладі охорони здоров'я, його підрозділі, вдома у пацієнта та ін.), використовуючи знання про людину, її органи та системи, за певними алгоритмами:

- збирати інформацію про загальний стан пацієнта (свідомість, конституція) та зовнішній вигляд (огляд шкіри, підшкірного жирового шару, пальпація лімфатичних вузлів, щитовидної та молочних залоз);

- оцінювати психомоторний та фізичний розвиток дитини;

- обстежувати стан серцево-судинної системи (огляд та пальпація ділянки серця та поверхневих судин, визначення перкуторних меж серця та судин, аускультация серця та судин);

- обстежувати стан органів дихання (огляд грудної клітки та верхніх дихальних шляхів, пальпація грудної клітки, перкусія та аускультация легенів);

- обстежувати стан органів черевної порожнини (огляд живота, пальпація та перкусія кишок, шлунку, печінки, селезінки, пальпація підшлункової залози, нирок, органів малого тазу, пальцеве дослідження прямої кишки);

- обстежувати стан кістково-м'язового апарату (огляд та пальпація);

- обстежувати стан нервової системи;

- обстежувати стан сечостатевої системи;

- оцінювати стан внутрішньоутробного розвитку плоду за даними розрахунку маси плоду та аускультация його серцебиття.

В умовах закладу охорони здоров'я, його підрозділу та серед прикріпленого населення:

- Вміти виділити та зафіксувати провідний клінічний симптом або синдром (за списком 1) шляхом прийняття обґрунтованого рішення, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані фізикального обстеження хворого, знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.

- Вміти встановити найбільш вірогідний або синдромний діагноз захворювання (за списком 2) шляхом прийняття обґрунтованого рішення, за допомогою співставлення зі стандартами,

використовуючи попередні дані анамнезу хворого та дані огляду хворого, на основі провідного клінічного симптому або синдрому, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.

В умовах закладу охорони здоров'я, його підрозділу:

- Призначити лабораторне та/або інструментальне обстеження хворого (за списком 4) шляхом прийняття обґрунтованого рішення, на підставі найбільш вірогідного або синдромного діагнозу, за стандартними схемами, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.

- Здійснювати диференціальну діагностику захворювань (за списком 2) шляхом прийняття обґрунтованого рішення, за певним алгоритмом, використовуючи найбільш вірогідний або синдромний діагноз, дані лабораторного та інструментального обстеження хворого, знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.

- Встановити попередній клінічний діагноз (за списком 2) шляхом прийняття обґрунтованого рішення та логічного аналізу, використовуючи найбільш вірогідний або синдромний діагноз, дані лабораторного та інструментального обстеження хворого, висновки диференціальної діагностики, знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.

- Визначати необхідний режим праці та відпочинку при лікуванні захворювання (за списком 2), у умовах закладу охорони здоров'я, вдома у хворого та на етапах медичної евакуації, у т. ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

- Визначати необхідне лікувальне харчування при лікуванні захворювання (за списком 2), в умовах закладу охорони здоров'я, вдома у хворого та на етапах медичної евакуації, у т. ч. у польових умовах на підставі попереднього клінічного діагнозу, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

- Визначати характер лікування (консервативне, оперативне) захворювання (за списком 2), в умовах закладу охорони здоров'я, вдома у хворого та на етапах медичної евакуації, у т. ч. у польових умовах на підставі попереднього клінічного діагнозу, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

- Визначати принципи лікування захворювання (за списком 2), в умовах закладу охорони здоров'я, вдома у хворого та на етапах медичної евакуації, у т. ч. польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

- Встановити діагноз (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення та оцінки стану людини, за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, закладі охорони здоров'я, його підрозділі), у т. ч. в умовах надзвичайної ситуації, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу, використовуючи стандартні методики фізикального обстеження та можливого анамнезу, знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.

- Виконувати медичні маніпуляції (за списком 5) в умовах лікувальної установи, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення та використовуючи стандартні методики.

- Формувати, в умовах закладу охорони здоров'я, його підрозділу на виробництві, використовуючи узагальнену процедуру оцінки стану здоров'я людини, знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення, серед закріпленого контингенту населення: диспансерні групи хворих;

- групи здорових людей, що підлягають диспансерному нагляду (новонароджені, діти, підлітки, вагітні, представники професій, що мають проходити обов'язковий диспансерний огляд).

- Організувати проведення серед закріпленого контингенту населення заходів вторинної та третинної профілактики, використовуючи узагальнену процедуру оцінки стану здоров'я людини (скринінг, профілактичний медичний огляд, звернення за медичною допомогою), знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення, в умовах закладу охорони здоров'я, зокрема:

формувати групи диспансерного нагляду;

- організувати лікувально-оздоровчі заходи диференційовано від групи диспансеризації.

- Проводити в умовах закладу охорони здоров'я, його підрозділу:

- • виявлення і ранню діагностику інфекційних захворювань (за списком2);

- * первинні протиепідемічні заходи в осередку інфекційної хвороби. В закладі охорони здоров'я, або вдома у хворого на підставі отриманих даних про стан здоров'я пацієнта, за допомогою стандартних схем, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення:

- В закладі охорони здоров'я, або вдома у хворого на підставі отриманих даних про стан здоров'я пацієнта, за допомогою стандартних схем, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення:

- • визначати тактику обстеження та вторинної профілактики хворих, що підлягають диспансерному нагляду;

- • визначати тактику обстеження та первинної профілактики здорових осіб, що підлягають диспансерному нагляду;

- • розраховувати та призначати необхідні продукти харчування дітям першого року життя. Визначати наявність та ступінь обмежень життєдіяльності, виду, ступеню та тривалості непрацездатності з оформленням відповідних документів, в умовах закладу охорони здоров'я на підставі даних про захворювання та його перебіг, особливості професійної діяльності людини.

- Визначати наявність та ступінь обмежень життєдіяльності, виду, ступеню та тривалості непрацездатності з оформленням відповідних документів, в умовах закладу охорони здоров'я на підставі даних про захворювання та його перебіг, особливості професійної діяльності людини.

- На території обслуговування за стандартними методиками описових, аналітичних епідеміологічних та медико-статистичних досліджень:

- • проводити скринінг щодо виявлення найважливіших неінфекційних захворювань;

- • оцінювати в динаміці та при співставленні з середньо статичними даними показники захворюваності, в тому числі хронічними

неінфекційними захворюваннями, інвалідності, смертності, інтегральні показники здоров'я;

- виявляти фактори ризику виникнення та перебігу захворювань;

формувані групи ризику населення. В умовах закладу охорони здоров'я, його підрозділу та серед прикріпленого населення:

- Вміти виділити та зафіксувати провідний клінічний симптом або синдром (за списком 1) шляхом прийняття обґрунтованого рішення, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані фізикального обстеження хворого, знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.

- Вміти встановити найбільш вірогідний або синдромний діагноз захворювання (за списком 2) шляхом прийняття обґрунтованого рішення, за допомогою співставлення зі стандартами, використовуючи попередні дані анамнезу хворого та дані огляду хворого, на основі провідного клінічного симптому або синдрому, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.

В умовах закладу охорони здоров'я, його підрозділу:

- Призначити лабораторне та/або інструментальне обстеження хворого (за списком 4) шляхом прийняття обґрунтованого рішення, на підставі найбільш вірогідного або синдромного діагнозу, за стандартними схемами, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.

- Здійснювати диференціальну діагностику захворювань (за списком 2) шляхом прийняття обґрунтованого рішення, за певним алгоритмом, використовуючи найбільш вірогідний або синдромний діагноз, дані лабораторного та інструментального обстеження хворого, знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.

- Встановити попередній клінічний діагноз (за списком 2) шляхом прийняття обґрунтованого рішення та логічного аналізу, використовуючи найбільш вірогідний або синдромний діагноз, дані лабораторного та інструментального обстеження хворого, висновки диференціальної діагностики, знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.

Визначати необхідний режим праці та відпочинку при лікуванні захворювання (за списком 2), у умовах закладу охорони здоров'я, вдома у хворого та на етапах медичної евакуації, у т. ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

Визначати необхідне лікувальне харчування при лікуванні захворювання (за списком 2), в умовах закладу охорони здоров'я, вдома у хворого та на етапах медичної евакуації, у т. ч. у польових умовах на підставі попереднього клінічного діагнозу, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

Визначати характер лікування (консервативне, оперативне) захворювання (за списком 2), в умовах закладу охорони здоров'я, вдома у хворого та на етапах медичної евакуації, у т. ч. у польових умовах на підставі попереднього клінічного діагнозу, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних

етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

Визначати принципи лікування захворювання (за списком 2), в умовах закладу охорони здоров'я, вдома у хворого та на етапах медичної евакуації, у т. ч. польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

- Встановити діагноз (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення та оцінки стану людини, за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, закладі охорони здоров'я, його підрозділі), у т. ч. в умовах надзвичайної ситуації, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу, використовуючи стандартні методики фізикального обстеження та можливого анамнезу, знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.

-

- В умовах закладу охорони здоров'я або його підрозділу за стандартними методиками:

- • проводити відбір та використовувати уніфіковані клінічні протоколи щодо надання медичної допомоги, що розроблені на засадах доказової медицини;

- • приймати участь у розробці локальних протоколів надання медичної допомоги;

- • проводити контроль якості медичного обслуговування на основі статистичних даних, експертного оцінювання та даних соціологічних досліджень з використанням індикаторів структури, процесу та результатів діяльності;

- • визначати фактори, що перешкоджають підвищенню якості та безпеки медичної допомоги.

3. Програма навчальної дисципліни

Організація навчального процесу здійснюється за європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою (ЄКТС).

Програма навчальної дисципліни складається з двох блоків:

БЛОК 1. Розвиток дитини. Вигодовування дітей.

РОЗДІЛИ:

1. Періоди дитячого віку.
2. Фізичний та психомоторний розвиток дітей.
3. Природне вигодовування немовлят
4. Штучне вигодовування немовлят
5. Змішане вигодовування немовлят
6. Вигодовування дітей старших одного року

БЛОК 2. Анатомо-фізіологічні особливості, методика обстеження та семіотика захворювань у дітей.

РОЗДІЛИ:

1. Нервова система у дітей.
2. Шкіра, підшкірна основа
3. Кістково-м'язова система у дітей.

4. Система дихання у дітей.
5. Серцево-судинна система у дітей.
6. Система крові у дітей
7. Системи травлення у дітей.
8. Система виділення у дітей.
9. Ендокринна система у дітей. Написання і захист історії розвитку дитини

БЛОК 1. Розвиток дитини. Вигодовування дітей

Тема 1. Предмет і місце педіатрії в системі загальної медицини, основні етапи розвитку.

Конкретні цілі:

- знати предмет та місце педіатрії в системі загальної медицини
- знати основні етапи розвитку світової та вітчизняної педіатрії
- знати видатних педіатрів України

Педіатрія як наука про здорову і хвору дитину, її місце в системі загальної медицини. Значення педіатрії для підготовки лікаря. Завдання курсу з пропедевтичної педіатрії. Основні історичні етапи розвитку педіатрії в Україні. Професори І.В. Троїцький, В.С. Чернов, М.Д. Пономарьов і В.Ф. Якубович як організатори перших педіатричних кафедр в Україні. Внесок професорів О.М. Хохол, В.О. Белоусова, Ф.Д. Румянцева, Л.О. Фінкельштейна, О.І. Скроцького, І.М. Руднева, П.М. Гудзенка, В.М. Сидельникова, Б.Я. Резніка, СІ. Ігнатова, В.Д. Чеботарьової та інших в розвиток вітчизняної клінічної педіатрії.

Тема 2. Періоди дитячого віку.

Конкретні цілі:

- збирати анамнез захворювання і життя
- оцінювати особливості перебігу періодів дитячого віку у дітей
- оцінювати загальний стан дитини

Періоди дитячого віку, їх характеристика. Особливості і методика збирання анамнезу у дітей. Методи клінічного об'єктивного обстеження здорових і хворих дітей. Загальний огляд здорових і хворих дітей. Критерії оцінки загального стану хворих дітей.

Тема 3. Особливості періоду новонародженості.

Конкретні цілі:

- зробити висновок про стан новонародженої дитини
- трактувати виявлені зміни у новонародженої дитини на основі знання анатомо-фізіологічних особливостей

Особливості періоду новонародженості. Фізіологічні стани. Поняття про зрілість новонародженого. Ознаки недоношеності. Первинний туалет і патронаж новонародженого. Особливості методики обстеження та догляду за новонародженим.

Тема 4. Фізичний розвиток дітей та антропометрія. Оцінка фізичного розвитку дітей.

Конкретні цілі:

- вимірювати основні параметри тіла дитини (масу, зріст, обводу голови, грудей).
- вираховувати антропометричні індекси - ІМТ.
- вираховувати належні показники фізичного розвитку.
- на основі отриманих даних оцінювати фізичний розвиток за номограмами та центильними

таблицями.

Поняття про фізичний розвиток, значення його оцінки. Антропометрія. Методи оцінки фізичного розвитку дітей. Семіотика порушень фізичного розвитку дітей.

Тема 5. Психомоторний розвиток дітей. Оцінка психомоторного розвитку дітей. Особливості нервової системи у дітей.

Конкретні цілі:

- знати основні критерії та показники психомоторного розвитку дітей різного віку
- пояснювати особливості психомоторного розвитку новонароджених дітей
- оцінювати психомоторний розвиток дитини 1-го року життя по місяцям
- оцінювати психомоторний розвиток дітей переддошкільного, дошкільного, молодшого та старшого шкільного віку
- виявляти в анамнезі чинники, що впливають на зміни в психомоторному розвитку

Поняття про психомоторний розвиток дітей, його особливості в різні періоди дитячого віку. Особливості оцінки нервово-психічного розвитку новонародженого. Семіотика порушень нервово-психічного розвитку дітей.

Тема 6. Природне вигодовування немовлят.

Конкретні цілі:

- збирати анамнез вигодовування дитини грудного віку та оцінювати його.
- розрахувати добовий об'єм їжі дитині, залежно від віку.
- розрахувати необхідну кількість їжі на одне годування, залежно від віку немовляти.
- скласти одноденне меню для дитини грудного віку, що знаходиться на природному вигодовуванні.
- оцінювати добовий раціон харчування дитини та провести його корекцію (при потребі).

Грудне вигодовування немовлят. Сучасні аспекти в грудного вигодовування немовлят. Принципи підтримки грудного вигодовування. Значення годування груддю для здоров'я дитини і матері. Грудне молоко: склад та біологічні властивості. Функції лактації та її порушення. Труднощі при годування груддю. Методи розрахунку добового об'єму їжі та режиму годування. Правила і техніка вигодовування материнським молоком. Прикорм і корекція харчування. Потреба дитини в харчових інгредієнтах. Поняття про вільне вигодовування.

Тема 7. Штучне та змішане вигодовування немовлят. Харчування дітей старше одного року.

Конкретні цілі:

- пояснювати визначення штучного вигодовування немовлят, класифікацію молочних сумішей.
- збирати анамнез вигодовування дитини грудного віку та оцінювати його.
- розрахувати добовий об'єм їжі, скласти одноденне меню дитині, що знаходиться на штучному вигодовуванні залежно від віку.
- організувати правильне штучне вигодовування, дати оцінку його ефективності.
- проводити корекцію харчування дитині, що знаходиться на штучному вигодовуванні.
- пояснювати визначення змішаного вигодовування немовлят.
- збирати анамнез вигодовування дитини грудного віку та оцінити його, попередити прогресування гіпогалакції у матері.
- розраховувати добовий об'єм їжі, необхідну кількість їжі на одне годування та скласти одноденне меню дитині, що знаходиться на змішаному вигодовуванні залежно від віку.

- коректувати харчування дитині, що знаходиться на змішаному вигодовуванні.
- збирати анамнез харчування дитини старшої одного року.
- оцінювати відповідність харчування необхідним потребам для повноцінного фізичного та психомоторного розвитку дитини.
- скласти одноденне меню для здорової дитини старшої одного року з врахуванням потреб в харчових інгредієнтах.
- коректувати харчування дитини, старшої одного року.

Поняття про штучне вигодовування немовлят. Класифікація та характеристика молочних сумішей. Техніка і правила штучного вигодовування. Добова потреба дитини і білках, жирах, вуглеводах та калоріях при штучному вигодовуванні. Прикорм при штучному вигодовуванні. Добова потреба дитини в харчових інгредієнтах. Поняття про змішане вигодовування. Техніка і правила догодовування. Молочні суміші, які застосовуються для догодовування. Схема змішаного догодовування. Організація та принципи раціонального харчування здорових дітей, старших одного року.

Підсумкове заняття, у тому числі контроль виконання практичних навичок, вирішення ситуаційних завдань, тест контроль теоретичної підготовки.

БЛОК 2. Анатомо-фізіологічні особливості, методика обстеження та семіотика захворювань у дітей.

Тема 8. Анатомо-фізіологічні особливості, методика дослідження та семіотика захворювань нервової системи у дітей.

Конкретні цілі:

- знати анатомо-фізіологічні особливості нервової системи у дітей різного віку.
- вміти вибрати з анамнезу дані, що відображають наявність у дитини ураження периферійної і центральної нервової системи.
- вміти досліджувати та оцінювати стан нервової системи.
- інтерпретувати симптоми уражень нервової системи у дітей та об'єднувати їх у синдроми.

Анатомо-фізіологічні особливості нервової системи у дітей. Методика дослідження нервової систем. Семіотика уражень і захворювань нервової системи.

Тема 9. Анатомо-фізіологічні особливості, методика дослідження та семіотика захворювань шкіри, підшкірної основи та кістково-м'язової системи у дітей.

Конкретні цілі:

- проводити об'єктивне дослідження шкіри, підшкірної основи з урахуванням особливостей методики обстеження у дітей.
- збирати анамнез, проводити об'єктивне обстеження кістково-м'язової системи у дітей.
- призначати комплекс додаткових методів обстеження для з'ясування стану кістково-м'язової системи у дітей.
- проводити синдромальну діагностику захворювань шкіри та кісткової системи у дітей.

Морфологічні і функціональні особливості шкіри та її похідних у дітей. Особливості будови підшкірної клітковини. Методика обстеження. Семіотика захворювань шкіри і уражень підшкірної клітковини.

Анатомо-фізіологічні особливості кістково-м'язової системи у дітей. Методика дослідження кісткової і м'язової систем. Семіотика уражень і захворювань кістково-м'язової системи.

Тема 10. Анатомо-фізіологічні особливості, методика клінічного дослідження дихальної системи у дітей.

Конкретні цілі:

- збирати анамнез у хворого з захворюваннями дихальної системи.
- проводити об'єктивне обстеження органів дихання з врахуванням вікових особливостей дитини.
- інтерпретувати отримані дані дослідження.

Особливості ембріогенезу органів дихання і аномалії їх розвитку. Анатомо-фізіологічні особливості дихальної системи у дітей. Методика клінічного обстеження органів дихання у дітей (огляд, пальпація, топографічна та порівняльна перкусія, аускультация легень).

Тема 11. Параклінічні методи дослідження та семіотика захворювань органів дихання.

Конкретні цілі:

- призначати комплекс лабораторно-інструментальних методів обстеження при захворюванні органів дихання.
- проводити синдромальну діагностику захворювань дихальної системи у дітей.

Семіотика уражень основних захворювань органів дихання у дітей. Синдроми дихальних розладів і дихальної недостатності, основні клінічні прояви. Спірографія.

Тема 12. Анатомо-фізіологічні особливості, методика клінічного дослідження серцево-судинної системи у дітей.

Конкретні цілі:

- збирати анамнез у хворого з хворобою серцево-судинної системи.
- проводити об'єктивне обстеження серцево-судинної системи з врахуванням вікових особливостей дитини.
- інтерпретувати отримані дані.

Ембріогенез серцево-судинної системи і вроджені аномалії серця та судин. Особливості кровообігу у внутрішньоутробному періоді. Анатомо-фізіологічні особливості серця і судин у дитячому віці. Методика огляду, пальпації серцево-судинної системи у дітей. Перкусія абсолютних та відносних меж серця у дітей. Аускультация серця у дітей.

Тема 13. Параклінічні методи дослідження та семіотика захворювань серцево-судинної системи.

Конкретні цілі:

- призначати комплекс лабораторно-інструментальних методів обстеження при захворюваннях серцево-судинної системи у дітей.
- проводити синдромальну діагностику захворювань серцево-судинної системи у дітей.

Основні клінічні ознаки ураження серцево-судинної системи у дітей (ціаноз, брадикардія, тахікардія та ін.). Семіотика природжених і набутих захворювань серця і судин у дітей. Особливості ЕКГ і ФКГ у здорових дітей різного віку. Ехокардіографія.

Тема 14. Анатомо-фізіологічні особливості органів системи травлення, методика дослідження та семіотика уражень органів травлення у дітей.

Конкретні цілі:

- збирати анамнез у хворого з хворобою травної системи.
- проводити об'єктивне дослідження органів травлення у дитини.
- інтерпретувати отримані дані.
- призначати лабораторно-інструментальні методи дослідження травної системи у дітей.
- проводити синдромальну діагностику захворювань травної системи у дітей.

Вікові анатомо-фізіологічні особливості системи травлення у дітей. Методика клінічного обстеження органів травлення (огляд, пальпація, перкусія, аускультация). Семіотика захворювань системи органів травлення у дітей. Параклінічні методи обстеження (сонографія, ендоскопія, термографія).

Тема 15. Анатомо-фізіологічні особливості органів системи виділення, методика дослідження та семіотика захворювань сечовидільної системи у дітей. Курація хворого для написання історії хвороби та практичні навички.

Конкретні цілі:

- проводити суб'єктивне та об'єктивне обстеження хворої дитини і інтерпретувати стан органів сечовиділення.
- призначати необхідний комплекс діагностичних заходів у хворого з патологією системи виділення.
- інтерпретувати виявлені зміни в результаті обстеження дитини.
- аналізувати основні синдроми ураження сечовидільної системи у дітей.
- призначати лабораторно-інструментальні методи дослідження сечовидільної системи у дітей та інтерпретувати результати.
- проводити синдромальну діагностику захворювань сечовидільної системи у дітей.

Анатомо-фізіологічні особливості органів сечової системи в дитячому віці. Короткі відомості про ембріогенез органів сечової системи як основи природжених аномалій. Методика обстеження сечової системи у дітей.

Симптоми найбільш поширених захворювань сечової системи у дітей. Семіотика мікроскопічних змін сечового осаду (протеїн-, еритроцит-, лейкоцит- і циліндрурія та ін.). Синдроми гострої і хронічної ниркової недостатності.

Тема 16. Анатомо-фізіологічні особливості, методика дослідження та семіотика захворювань крові та імунної системи у дітей.

Конкретні цілі:

- проводити клінічне обстеження імунної системи та системи крові з урахуванням вікових особливостей.
- вирізняти клінічні ознаки імунодефіцитних станів, анемії, виявляти провідні синдроми уражень крові та імунної системи.
- інтерпретувати результати лабораторно-інструментальних методів дослідження.

Особливості системи крові у дітей різних вікових груп. Методи клініко-лабораторного обстеження дітей з ураженням системи крові. Клініко-гематологічна семіотика основних синдромів (анемічний, гемолітичний, геморагічний та ін.) та захворювань системи крові у дітей.

Анатомо-фізіологічні особливості імунної системи у дітей, методика дослідження, семіотика уражень. Особливості імунної відповіді при щепленні у дитини. Поняття про імунодефіцити, класифікація та семіотика імунодефіцитних станів. Клініко-імунологічна семіотика ВІЛ-інфекції у дітей.

Тема 17. Анатомо-фізіологічні особливості, методика дослідження та семіотика захворювань ендокринної системи у дітей.

Конкретні цілі:

- проводити клінічне обстеження органів ендокринної системи з урахуванням особливостей методики у дітей.
- призначати необхідний комплекс діагностичних заходів у хворого з патологією ендокринної системи для уточнення патологічних змін.
- інтерпретувати виявлені зміни в результаті обстеження дитини на основі знання анатомо-фізіологічних особливостей.
- формувати комплексний синдромальний діагноз.

Анатомо-фізіологічні особливості ендокринної системи у дітей. Семіотика синдромів гіпер- і гіпофункції ендокринних залоз та захворювань ендокринної системи у дітей. Методи дослідження.

Тема 18. Особливості обміну речовин у дітей.

Конкретні цілі:

- пояснювати особливості енергетичного, білкового, вуглеводного, ліпідного, водного, мінерального та кислотно-лужного обмінів у дітей.
- проводити клінічне обстеження у дітей з порушеннями обміну речовин.
- розпізнавати клінічні ознаки вказаних обмінів речовин, виявляти провідні синдроми.
- інтерпретувати результати лабораторно-інструментальних методів дослідження.

Енергетичний обмін у дітей. Закономірності вікових змін енергетичного обміну у дітей. Особливості нейроендокринної регуляції обмінних процесів у дітей. Загальні уявлення про хвороби обміну речовин. Тепловий баланс дитячого організму. Особливості термогенезу і терморегуляції у дитячому віці. Семіотика гіпо- та гіпертермій у дітей різного віку.

Білковий обмін у дітей. Особливості білкового обміну і семіотика його порушень у дітей.

Вуглеводний обмін у дітей. Особливості вуглеводного обміну і семіотика його порушень у дітей.

Ліпідний обмін у дітей. Особливості ліпідного обміну і семіотика його порушень у дітей.

Водно-електролітний та кислотно-лужний обмін у дітей. Вікові особливості водного і мінерального обмінів та кислотно-лужного стану організму у дітей. Порушення водно-мінерального обміну та клінічні прояви.

Вітаміни, їх значення для розвитку дитини. Значення вітамінів для обмінних процесів дитячого організму. Семіотика гіпо- та гіпервітамінозів у дітей.

Тема 19. Написання та захист історії хвороби.

Конкретні цілі:

- аналізувати дані об'єктивного обстеження дитини.
- вирізняти клінічні синдроми.
- встановлювати синдромальний діагноз.
- призначати та інтерпретувати результати лабораторно-інструментальних методів дослідження.

Підсумкове заняття, у тому числі контроль виконання практичних навичок, вирішення ситуаційних завдань, тест-контроль теоретичної підготовки.

Структура навчальної дисципліни

Тема	Лекції	Практичні заняття	СРС
Блок 1: “Розвиток дитини. Вигодовування дітей ”			
<i>Розділ 1. Періоди дитячого віку.</i>			
1. Предмет і місце педіатрії в системі охорони здоров'я, основні етапи розвитку.	1		1
2. Організація лікувально-профілактичної допомоги дітям в Україні.			1
3. Періоди дитячого віку.	1	2	1
4. Особливості періоду новонародженості.	1	2	1
Разом за розділом	3	4	4
<i>Розділ 2. Фізичний та психомоторний розвиток дітей</i>			
5. Фізичний розвиток дітей, антропометрія	0,25	2	1
6. Психомоторний розвиток дітей.	0,25	2	1
7. Оцінка фізичного розвитку та психомоторного розвитку дітей.	0,5	2	1
Разом за розділом	1	6	3
<i>Розділ 3. Природне вигодовування немовлят.</i>			
8. Природне вигодовування немовлят.	1	2	1
9. Природне вигодовування немовлят після введення прикорму.	1	2	1
10. Вигодовування недоношених новонароджених			1
Разом за розділом	2	4	3
<i>Розділ 4. Штучне вигодовування немовлят.</i>			
11. Штучне вигодовування немовлят.	1	2	1
Разом за розділом	1	2	1
<i>Розділ 5. Змішане вигодовування немовлят.</i>			
12. Змішане вигодовування немовлят.	1	2	1
Разом за розділом	1	2	1
<i>Розділ 6. Вигодовування дітей старших одного року.</i>			
13. Організація та принципи раціонального харчування дітей старших одного року.	1	2	1
14. Енергетичний обмін. Білковий обмін у дітей.	1	-	1
15. Вуглеводний обмін у дітей. Ліпідний обмін у дітей.	1	-	1
16. Водно-електролітний та кислотно-лужний обмін у дітей.	1	-	1
17. Вітаміни, їх значення для розвитку дитини.	1		
Разом за розділом	5	2	4
Підсумкова контрольна робота (практична частина)	-	2	2
Підсумкова контрольна робота (теоретична частина)	-	2	2

<i>Усього годин – 57</i>	13	24	20
<i>Кредитів ECTS – 1,77</i>			
Блок 2: “Анатомо-фізіологічні особливості, методика досліджень та семіотика захворювань у дітей”			
<i>Розділ 1. Нервова система у дітей.</i>			
1. Анатомо-фізіологічні особливості, методика обстеження нервової системи у дітей.	1	2	1
2. Семіотика захворювань нервової системи у дітей.	1	2	1
Разом за розділом	2	4	2
<i>Розділ 2. Шкіра, підшкірна основа у дітей.</i>			
3. Анатомо-фізіологічні особливості, методика обстеження шкіри та підшкірної основи. Семіотика захворювань шкіри, підшкірної основи у дітей.	1	2	1
Разом за розділом	1	2	1
<i>Розділ 3. Кістково-м'язова система у дітей.</i>			
4. Анатомо-фізіологічні особливості, методика обстеження кістково-м'язової системи	1	2	1
5. Семіотика захворювань кістково-м'язової системи у дітей	1	2	1
Разом за розділом	2	4	2
<i>Розділ 4. Система дихання у дітей.</i>			
6. Анатомо-фізіологічні особливості, методика обстеження органів дихання у дітей	0,5	2	1
7. Перкусія легень у дітей.	0,5	2	1
8. Аускультация легень у дітей. Семіотика захворювань органів дихання.	1	2	1
Разом за розділом	2	6	3
<i>Розділ 5. Серцево-судинна система у дітей.</i>			
9. Анатомо-фізіологічні особливості, методика, обстеження серцево-судинної системи у дітей.	0,5	2	1
10. Перкусія та аускультация серця у дітей.	0,5	2	1
11. Семіотика захворювань серцево-судинної системи (ендокардит, міокардит, перикардит, диференційна діагностика вроджених та набутих вад серця). Електрокардіографія, фонокардіографія, ехокардіографія.	1	2	1
Разом за розділом	2	6	3
<i>Розділ 6. Система крові у дітей.</i>			
12. Анатомо-фізіологічні особливості, методика обстеження системи крові у дітей	1	2	1
13. Клініко-гематологічна семіотика основних синдромів (анемічний, гемолітичний, геморагічний та ін.) та захворювань системи крові у дітей. Лабораторні методи дослідження функціонального стану органів та систем дитячого організму. Правила і техніка взяття матеріалу для дослідження.	1	2	1
Разом за розділом	2	4	2

Розділ 7. Система травлення у дітей.			
14. Анатомо-фізіологічні особливості, методика обстеження травної системи у дітей.	1	2	1
15. Семіотика уражень органів травлення у дітей. Абдомінальний синдром.	0,5	2	1
16. Семіотика уражень органів травлення у дітей.. Пілороспазм, пілоростеноз. Патологія випорожнень	0,5	2	1
Разом за розділом	2	6	3
Розділ 8. Система сечовиділення у дітей.			
17. Анатомо-фізіологічні особливості, методика обстеження системи виділення у дітей.	1	2	1
18. Семіотика уражень системи виділення у дітей. Семіотика мікроскопічних змін сечового осаду (протеїн-, еритроцит-, лейкоцит- і циліндрурія та ін.). Синдром гострої і хронічної ниркової недостатності.	1	2	1
Разом за розділом	2	4	2
Розділ 9. Ендокринна система у дітей. Написання та захист історії розвитку дитини			
19. Курація дітей	-	2	3
20. Анатомо-фізіологічні особливості, методика обстеження, семіотика захворювань ендокринної системи у дітей.	1	2	1
21. Захист історії розвитку дитини.	-	2	3
22. Анатомо-фізіологічні особливості, методика обстеження, семіотика захворювань імунної системи у дітей.	1	-	1
Разом за розділом	2	6	8
Підсумкова контрольна робота (практична частина)	-	2	2
Підсумкова контрольна робота (теоретична частина)	-	2	2
Усього годин – 93	17	46	30
Кредитів ECTS – 3.1	30	70	50

4. Зміст навчальної дисципліни

4.1. План лекцій

№	ТЕМА	Кількість годин
1	Предмет і місце педіатрії в системі охорони здоров'я, основні етапи розвитку. Періоди дитячого віку, їх особливості.	2
2	Особливості періоду новонародженості. Фізичний та психомоторний розвиток дітей та методи їх оцінки.	2

3	<p>Природне вигодовування немовлят. Переваги природного вигодовування немовлят. Значення годування груддю для здоров'я дитини і матері. Кількісний і якісний склад материнського молока. Імунобіологічна роль материнського молока. Методи розрахунку добового об'єму їжі та режиму харчування. Правила і техніка вигодовування материнським молоком.</p> <p>Підгодовування (прикорм) і корекція харчування. Потреба дитини в білках, жирах, вуглеводах та калоріях. Режим і харчування жінки-годувальниці. Труднощі при годуванні груддю. Профілактика гіпогалакції і маститу. Особливості вигодовування недоношених новонароджених. Поняття про «вільне вигодовування», його форми і показання до призначення.</p>	2
4	<p>Штучне вигодовування немовлят. Класифікація та характеристика молочних сумішей для штучного вигодовування немовлят. Гарантійне коров'яче молоко. Техніка штучного вигодовування і критерії оцінки його ефективності. Прикорм і корекція харчування при штучному вигодовуванні. Добова потреба дитини в білках, жирах, вуглеводах та калоріях при штучному вигодовуванні</p> <p>Змішане вигодовування. Техніка і правила догодовування. Молочні суміші, які застосовуються для догодовування. Схема змішаного вигодовування дітей першого року життя. Прикорм і корекція харчування. Потреба дитини в білках, жирах, вуглеводах та калоріях при змішаному вигодовуванні. Поняття про «вільне вигодовування», його форми і показання до призначення.</p>	2
5	<p>Організація та принципи раціонального харчування здорових дітей, старших одного року.</p> <p>Закономірності вікових змін енергетичного обміну у дітей. Особливості нейроендокринної регуляції обмінних процесів у дітей. Загальні уявлення про хвороби обміну речовин. Особливості білкового обміну і семіотика його порушень у дітей.</p>	2
6	<p>Особливості вуглеводного та ліпідного обмінів у дитячому віці. Семіотика порушень обмінів речовин у дітей.</p> <p>Вікові особливості водного і мінерального обмінів та кислотно-лужного стану організму у дітей. Порушення водно-мінерального обміну та клінічні прояви.</p>	2
7	<p>Вітаміни, їх значення для розвитку дитини. Значення вітамінів для обмінних процесів дитячого організму. Семіотика гіпо- та гіпервітамінозів у дітей.</p> <p>Особливості ембріогенезу нервової системи і аномалії розвитку. Анатомо-фізіологічні особливості нервової системи. Оцінка стану нервової системи.</p>	2
8	<p>Семіотика уражень і основних захворювань нервової системи у дітей.</p> <p>Морфологічні і функціональні особливості шкіри та її похідних у дітей. Особливості будови підшкірної клітковини. Загальна семіотика основних її змін. Семіотика захворювань шкіри і уражень підшкірної клітковини.</p>	2

9	Особливості ембріогенезу кісткової системи. Анатомо-фізіологічні особливості кісткової системи у дітей. Семіотика уражень і захворювань кісткової системи. Особливості ембріогенезу м'язової системи. Анатомо-фізіологічні особливості м'язової системи у дітей. Семіотика уражень і захворювань м'язової системи.	2
10	Анатомо-фізіологічні особливості системи дихання у дітей. Особливості ембріогенезу органів дихання і аномалії їх розвитку. Загальна семіотика уражень органів дихання у дітей. Основні клінічні прояви захворювань дихальної системи. Синдроми дихальних розладів і дихальної недостатності,	2
11	Ембріогенез серцево-судинної системи і вроджені аномалії серця та судин. Особливості кровообігу у внутрішньоутробному періоді. Анатомофізіологічні особливості серця і судин у дитячому віці Клінічні ознаки ураження серцево-судинної системи у дітей. Семіотика природжених і набутих захворювань серця і судин у дітей. Особливості ЕКГ і Ехо-КГ у здорових дітей різного віку	2
12	Ембріогенез системи крові. Особливості системи крові у дітей різних вікових груп. Клініко-гематологічна семіотика основних синдромів (анемічний, гемолітичний, геморагічний та ін.). Захворювання системи крові у дітей (анемія, гострий і хронічний лейкоз, тромбоцитопенічна пурпура, гемофілія та ін.).	2
13	Ембріогенез травної системи і вроджені аномалії органів травної системи. Вікові анатомо-фізіологічні особливості системи травлення у дітей. Семіотика уражень органів травлення та основних захворювань (гастрит, виразкова хвороба, холецистит, панкреатит) у дітей. Синдром «гострого живота».	2
14	Ембріогенез видільної системи і вроджені аномалії органів видільної системи. Анатомо-фізіологічні особливості органів видільної системи у дитячому віці. Семіотика найбільш поширених захворювань сечової системи у дітей (пієлонефрит, гломерулонефрит, цистит та ін.). Семіотика мікроскопічних змін сечового осаду (протеїн-, еритроцит-, лейкоцит-, циліндрурія та ін.). Синдром гострої і хронічної ниркової недостатності.	2
15	Анатомо-фізіологічні особливості ендокринної системи у дітей. Семіотика синдромів гіпер- і гіпофункції окремих ендокринних залоз та захворювань ендокринної системи у дітей. Анатомо-фізіологічні особливості, загальна семіотика захворювань імунної системи у дітей.	2
	РАЗОМ	30

4.2. Теми практичних занять

№	ТЕМА	Кількість годин
1	Періоди дитячого віку, їх характеристика і особливості.	2
2	Період новонародженості	2
3	Психомоторний розвиток дітей	2
4	Фізичний розвиток дітей	2

5	Оцінка фізичного та психомоторного розвитку	2
6	Природне вигодовування немовлят. Кількісний і якісний склад материнського молока. Методи розрахунку добового об'єму їжі та режиму харчування.	2
7	Підгодовування (прикорм) і корекція харчування. Добова потреба дитини в харчових інгредієнтах та енергії.	2
8	Штучне вигодовування немовлят. Класифікація та характеристика молочних сумішей для штучного вигодовування немовлят. Гарантійне коров'яче молоко. Техніка штучного вигодовування і критерії оцінки його ефективності. Прикорм і корекція харчування при штучному вигодовуванні. Добова потреба дитини в білках, жирах, вуглеводах та калоріях при штучному вигодовуванні	2
9	Змішане вигодовування. Техніка і правила догодовування. Молочні суміші, які застосовуються для догодовування. Схеми змішаного вигодовування дітей першого року життя. Прикорм і корекція харчування дітей на змішаному вигодовуванні. Добова потреба дитини в білках, жирах, вуглеводах та калоріях при змішаному вигодовуванні.	2
10	Організація та принципи раціонального харчування здорових дітей, старших одного року	2
11	Підсумкова контрольна робота (практична частина):	2
12	Підсумкова контрольна робота (теоретична частина):	2
13	Анатомо-фізіологічні особливості, методика клінічного неврологічного обстеження дітей.	2
14	Семіотика основних захворювань нервової системи у дітей (гідроцефалія, менінгіт, енцефаліт, дитячий церебральний параліч та ін.). Особливості спинномозкової рідини у дітей та семіотика її змін при патології (при гнійних та серозних менінгітах, гідроцефалії та ін.).	2
15	Анатомо-фізіологічні особливості, методика обстеження. Семіотика захворювань шкіри, підшкірної основи у дітей.	2
16	Анатомо-фізіологічні особливості, методика обстеження	2
17	Семіотика захворювань кістково-м'язової системи у дітей	2
18	Анатомо-фізіологічні особливості, методика обстеження органів дихання у дітей.	2
19	Перкусія легень у дітей. Семіотика уражень (кашель, задишка та ін.) основних захворювань органів дихання у дітей.	2
20	Аускультация легень у дітей. Семіотика захворювань органів дихання. Синдроми дихальних розладів і дихальної недостатності, основні клінічні прояви.	2
21	Анатомо-фізіологічні особливості, методика обстеження серцево-судинної системи у дітей.	2
22	Перкусія серця у дітей. Аускультация серця у дітей. Основні ознаки ураження серцево-судинної системи у дітей (ціаноз, брадикардія, тахікардія та ін.).	2
23	Семіотика захворювань серцево-судинної системи (ендокардит, міокардит, перикардит, диференційна діагностика вроджених та набутих вад серця). Електрокардіографія, ехокардіографія.	2
24	Особливості системи крові у дітей різних вікових груп. Методи клініко-лабораторного обстеження дітей з ураженням системи крові.	2
25	Клініко-гематологічна семіотика основних синдромів (анемічний, гемолітичний, геморагічний тощо) та захворювань системи крові у дітей.	2

26	Анатомо-фізіологічні особливості, методика обстеження травної системиу дітей.	2
27	Семіотика уражень органів травлення у дітей. Абдомінальний синдром.	2
28	Семіотика уражень органів травлення. Пілороспазм, пілоростеноз. Порухення випорожнень у дітей	2
29	Анатомо-фізіологічні особливості, методика обстеження органів системи виділенняу дітей.	2
30	Семіотика мікроскопічних змін сечового осаду (протеїн-, еритроцит-, лейкоцит- і циліндрурія та ін.). Синдром гострої і хронічної ниркової недостатності.	2
31	Курація дітей.	2
32	Анатомо-фізіологічні особливості, методика обстеження, семіотика захворювань ендокринної системи у дітей.	2
33	Захист історії розвитку дитини	2
34	Підсумкова контрольна робота (практична частина):	2
35	Підсумкова контрольна робота (теоретична частина):	2
	РАЗОМ	70

4.3. Самостійна робота

№	ТЕМА	Кількість годин	Вид Контролю
Блок 1			
1.	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	14	Поточний контроль на практичних заняттях
2.	Самостійне опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять:		
	Предмет і місце педіатрії, основні етапи розвитку.	1	Підсумкова контрольна робота
	Організація лікувально-профілактичної допомоги дітям в Україні.	1	Підсумкова контрольна робота
3.	Підготовка до підсумкової контрольної роботи	4	Підсумкова контрольна робота
Блок 2			
1.	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	22	Поточний контроль на практичних заняттях
2.	Самостійне опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять:		
	Енергетичний обмін. Білковий обмін у дітей.	1	Підсумкова контрольна робота
	Вуглеводний обмін у дітей. Ліпідний обмін у дітей.	1	Підсумкова контрольна робота
	Водно-електролітний та кислотно-лужний обмін у дітей. Вітаміни, їх значення для розвитку дитини.	1	Підсумкова контрольна робота

	Анатомо-фізіологічні особливості, методика обстеження, семіотика захворювань імунної системи у дітей.	1	Підсумкова контрольна робота
3.	Підготовка до підсумкової контрольної роботи	4	Підсумкова контрольна робота
Всього		50	

Індивідуальні завдання

Блок 1 – Розвиток дитини. Вигодовування дітей

1. Оцінка і інтерпретація параметрів антропометрії у дітей із захворюваннями ендокринної системи.
2. Збір та виділення особливостей анамнезу життя новонародженої дитини і дитини молодшого віку.
3. Оцінка і інтерпретація показників психомоторного розвитку у дітей раннього віку.
4. Доповісти вклад професора Чернова в розвиток педіатрії в Україні.
5. Структура лікувально-профілактичних закладів України.
6. Організація роботи дитячого соматичного стаціонарного відділення.
7. Організація роботи дитячої поліклініки.
8. Організація лікувально-профілактичної допомоги дітям в дошкільно-шкільних закладах і інтернатах.
9. Внесок у розвиток педіатрії та акушерства Н.М. Максимовича-Амбодика.
10. Внесок професорів О.М. Хохол, В.Д. Чеботарьової та інших в розвиток вітчизняної клінічної педіатрії.
11. Складання добового меню дитині першого року життя, що знаходиться на природному вигодовуванні.
12. Складання добового меню дитині першого року життя, що знаходиться на штучному або змішаному вигодовуванні
13. Складання добового меню дитині другого року життя
14. Складання добового меню дитині третього року життя
15. Доповідь «Профілактика atopічного дерматиту у дітей раннього віку»
16. Доповідь «Вільне» вигодовування, програма підтримки грудного вигодовування дітей раннього віку.
17. Особливості вигодовування недоношених немовлят.
18. Лікувальні суміші для дітей з різною патологією

Блок 2 – Анатомо-фізіологічні особливості, методика досліджень та семіотика захворювань у дітей

1. Методи дослідження серцево-судинної системи у дитини з кардитом.
2. Методи дослідження шкіри і підшкірно-жирової клітковини у дитини із atopічним дерматитом.
3. Методи дослідження дихальної системи у дитини з гострою пневмонією.
4. Методи дослідження дихальної системи у дитини з обструктивним бронхітом.
5. Методи дослідження травної системи у дитини з загостренням хронічного гастродуоденіту.
6. Методи дослідження травної системи у дитини з загостренням хронічного холецистохолангіту.
7. Інтерпретація загального аналізу крові у дітей із захворюваннями дихальної системи.
8. Інтерпретація ЕКГ у дитини з порушенням ритму серця.
9. Інтерпретація імунограми у дитини з частими простудними захворюваннями

10. Інтерпретація аналізів сечі у дітей з запальними захворюваннями нирок

Завдання для самостійної роботи:

- Зібрати дані про скарги пацієнта, анамнез хвороби, анамнез життя зібрати інформацію про загальний стан пацієнта (свідомість, конституція) та зовнішній вигляд
- оцінити психомоторний розвиток дитини;
- оцінити фізичний розвиток дитини;
- скласти раціони харчування здорових дітей різного віку;
- обстежувати стан серцево-судинної системи (огляд та пальпація ділянки серця та поверхневих судин, визначення перкуторних меж серця та судин, аускультация серця та судин);
- обстежувати стан органів дихання (огляд грудної клітки та верхніх дихальних шляхів, пальпація грудної клітки, перкусія та аускультация легенів);
- обстежувати стан органів черевної порожнини;
- обстежувати стан кістково-м'язового апарату (огляд та пальпація);
- обстежувати стан нервової системи;
- обстежувати стан видільної системи;
- обстежувати стан ендокринної системи;
- обстежувати стан системи крові;
- обстежувати стан імунної системи;

Типові тестові задачі для розв'язування на практичних заняттях:

1. Період новонародженості триває (днів)?
 - A. 7
 - B. 10
 - C. 20
 - D. 28
 - E. 38
2. Період ембріональний триває (тижнів)?
 - A. 7
 - B. 10
 - C. 14
 - D. 20
 - E. 27
3. Ранній фетальний період триває (тижнів)?
 - A. 15
 - B. 20
 - C. 24
 - D. 28
 - E. 34
4. За шкалою Апгар оцінюють:
 - A. Фізичний розвиток
 - B. Психомоторний розвиток
 - C. Гестаційний вік
 - D. Ступінь гіпоксії
 - E. Морфологічну зрілість
5. До критеріїв шкали Апгар відносять все, крім:
 - A. М'язовий тонус

- В. Колір шкіри
- С. Рефлекторну діяльність
- Д. ЧСС
- Е. Артеріальний тиск

4.4. Забезпечення освітнього процесу

1. Мультимедійні проектори, комп'ютери, екрани для мультимедійних презентацій, лекційні презентації.
2. Демонстраційні екрани, ноутбуки, файли у Power Point та Word з задачами «Крок-2» для практичних та підсумкових занять.
3. Екзаменаційні білети.

5. Підсумковий контроль

Перелік питань підсумкового контролю (диференційованого заліку)

1. Визначення педіатрії як науки.
2. Основні періоди становлення і розвитку педіатрії в Україні.
3. Основні напрями роботи професора І.В. Троїцького.
4. Основні напрями роботи професора В.Є. Чернова.
5. Внесок у розвиток педіатрії та акушерства Н.М. Максимовича-Амбодика.
6. Вклад у розвиток педіатрії професора С.Х. Хотовицького.
7. Внесок професорів О.М. Хохол, В.Д. Чеботарьової та інших в розвиток вітчизняної клінічної педіатрії.
8. Напрями наукової діяльності професорів В.О. Белоусова, Ф.Д. Румянцева, Л.О.
9. Фінкельштейна, О.І. Скроцького, І.М. Руднева, П.М. Гудзенка, В.М.
10. Сидельникова, Б.Я. Резніка, С.І. Ігнатова, їх внесок у розвиток педіатрії.
11. Структура лікувально-профілактичних закладів України.
12. Організація роботи дитячого соматичного стаціонарного відділення.
13. Організація лікувально-профілактичної допомоги дітям в дошкільно-шкільних закладах і інтернатах.
14. Основні статистичні показники діяльності лікувально-профілактичних закладів
15. Характеристика періодів дитячого віку.
16. Характеристика основних типів росту дитячого організму.
17. Поняття: діагноз, симптом, синдром.
18. Особливості періоду новонародженості.
19. Ознаки доношеності та недоношеності.
20. Фізіологічні стани новонароджених.
21. Межові стани новонароджених.
22. Визначення понять «фізичний розвиток дитини», «акселерація розвитку дітей», «гармонійність фізичного розвитку».
23. Основні гіпотези і механізми акселерації.
24. Прояви затримки та дизгармонійного фізичного розвитку.
25. Основні антропометричні показники, необхідні для оцінки стану фізичного розвитку дитини.
26. Формули для визначення належних віку параметрів фізичного розвитку.
27. Визначення психомоторного розвитку дитини.

28. Показники психомоторного розвитку у дітей різного віку.
29. Рефлекси, за допомогою яких визначають психомоторний статус дитини першого року життя.
30. Етапи становлення мовної функції дитини.
31. Етапи розвитку зорового та слухового аналізаторів дитини на першому році життя.
32. Типи вищої нервової діяльності людини, основні етапи її становлення.
33. Чинники, які впливають на психомоторний розвиток дитини:
34. Семіотика порушень нервово-психічного розвитку дітей.
35. Визначення і переваги природного вигодовування.
36. Поняття про "вільне вигодовування", його форми і показання допризначення.
37. Значення годування груддю для здоров'я дитини і матері.
38. Кількісний і якісний склад материнського молока.
39. Імунобіологічна роль материнського молока.
40. Режим і харчування жінки-годувальниці. Труднощі при годуванні груддю.
41. Методи розрахунку добового об'єму їжі та режиму харчування дітей різного віку
42. Підгодовування (прикорм) і корекція харчування дітей, які перебувають на природному вигодовуванні.
43. Потреба дитини в білках, жирах, вуглеводах та калоріях при природному вигодовуванні.
44. Особливості вигодовування недоношених новонароджених.
45. Поняття штучного вигодовування немовлят.
46. Класифікація та характеристика молочних сумішей для штучного вигодовування немовлят.
47. Гарантійне коров'яче молоко.
48. Техніка штучного вигодовування і критерії оцінки його ефективності.
49. Потреба дитини в білках, жирах, вуглеводах та калоріях при штучному вигодовуванні.
50. Форми і ступені гіпогалакції (первинна, вторинна, рання і пізня).
51. Профілактика гіпогалакції і маститу.
52. Змішане вигодовування. Техніка і правила догодовування.
53. Схема змішаного вигодовування дітей першого року життя.
54. Потреба дитини в білках, жирах, вуглеводах та калоріях при змішаному вигодовуванні.
55. Потреба дітей старших одного року в білках, жирах, вуглеводах та
56. Анатомо-фізіологічні особливості ШКТ у дітей старше 1-го року
57. Особливості раціону харчування дітей від 1-го до 3-х років
58. Режими харчування дітей від 1-го до 3-х років
59. Добовий об'єм їжі у дітей від 1-го до 3-х років
60. Щоденна квота продуктів (молока, м'яса, хліба, яєць, м'якого сиру, фруктів, соків) у меню дітей від 1-го до 3-х років
61. Поняття «перспективного» меню
62. Анатомо-фізіологічні особливості головного та спинного мозку у дітей.
63. Кровозабезпечення головного мозку у дітей.
64. Особливості спинномозкової рідини у дітей.
65. Строки мієлінізації спинномозкових та черепно-мозкових нервів у дітей.

66. Безумовні рефлекси новонароджених, строки їх редукції.
67. Характеристика менінгеального, енцефалітичного та судомного синдромів.
68. Зміни спинномозкової рідини при гнійному та серозному менінгітах.
69. Семіотика дитячого церебрального паралічу.
70. Семіотика гідроцефалії, особливості спинномозкової рідини при гідроцефалії.
71. Анатомо-фізіологічні особливості епідермісу, базальної мембрани, дерми у дітей.
72. Особливості шкіри у новонароджених.
73. Особливості будови та функції підшкірної клітковини у дітей.
74. Особливості потових і сальних залоз, волосся та нігтів у дітей.
75. Характеристики різних елементів висипу. Перелічити первинні запальні елементи висипу.
76. Які елементи відносяться до первинних незапальних?
77. Вторинні морфологічні елементи висипу.
78. Як змінюється забарвлення шкіри при різних захворюваннях (респіраторні, серцево-судинні, інфекційний гепатит, анемія)?
79. Прояви різних інфекційних хвороб на шкірі і слизових (кір, скарлатина, вітряна віспа, псевдофурункульоз, пухирчатка новонароджених, везикулопустульоз).
80. Прояви на шкірі ексудативно-катарального діатезу.
81. Прояви порушень підшкірно-жирової клітковини (ступені ожиріння, ступені гіпотрофії, склерема, склередема, адіпонекроз).
82. Характерні ознаки набряків серцевого та ниркового походження.
83. Анатомо-фізіологічні особливості будови м'язової системи у дітей.
84. Стан тонусу м'язів у дітей перших місяців життя.
85. Семіотика порушень м'язового тонусу.
86. Ознаки ураження м'язової системи у дітей (гіпотонія, гіпертонус, ДЦП, спазмофілія, гіперкінези, елегія)
87. Анатомо-фізіологічні особливості кісткової системи у дітей.
88. Ознаки ураження кісткової системи при рахіті, сколіозі, вродженому вивиху кульшового суглобу
89. Особливості кровопостачання кісток. Роль цих особливостей в нормі та при патології. Особливості будови окістя, їх значення в нормі та при патології.
90. Строки закриття тім'ячок. Строки формування фізіологічних згинів спини.
91. Терміни та послідовність прорізування зубів. Формула кількості молочних зубів.
92. Деформації кісток черепа, грудної клітки, хребта, тазу, нижніх кінцівок при рахіті.
93. Ембріогенез та аномалії розвитку дихальної системи.
94. Анатомо-фізіологічні особливості дихальної системи у дітей залежно від віку.
95. Частота дихання, дихальний об'єм, життєва ємність легень у дітей залежно від віку.
96. Види кашлю, варіанти зміни дихання при захворюваннях дихальної системи.
97. Види хрипів, механізм їх виникнення, крепітація та шум тертя плеври.
98. Зміни перкуторного тону, механізм їх виникнення.
99. Проекція часток легень на грудну клітку.
100. Симптоми бронхоаденіту (Аркавіна, Філософова, Корані).

101. Семіотика ексудативного плевриту.
102. Види дихання у дитини в нормі та при патології
103. Види хрипів, механізми їх виникнення. Крепітація та шум тертя плеври.
104. Бронхофонія, варіанти її зміни, голосове тремтіння
105. Семіотика бронхопневмонії.
106. Семіотика дольової пневмонії залежно від стадії розвитку запального процесу.
107. Семіотика простого та обструктивного бронхітів.
108. Спірографія, основні показники цього методу дослідження.
109. Ембріогенез серцево-судинної системи і вроджені аномалії серця та судин.
110. Особливості кровообігу у внутрішньоутробному періоді.
111. Анатомо-фізіологічні особливості серця і судин у дітей залежно від віку.
112. Основні скарги дітей з захворюваннями серцево-судинної системи.
113. Характеристика пульсу у дітей залежно від віку в нормі. Можливі причини порушення пульсу, дефіцит пульсу
114. Характеристики серцевого, верхівкового поштовху та кошачого муркатіння
115. Відносні межі серця у дітей залежно від віку в нормі та при патології.
116. Показники систолічного та діастолічного тиску у дітей залежно від віку.
117. Правила аускультатії серця у дітей. Місця проекції серцевих клапанів на грудну клітку та місця їх вислуховування.
118. Алгоритм аускультатії серця.
119. Тони серця, їх характеристика в нормі.
120. Основні причини посилення та послаблення серцевих тонів.
121. Серцеві шуми, їх види.
122. Диференціальна діагностика функціонального та органічного серцевого шуму.
123. Диференціальна діагностика шуму тертя перикарду та серцевого шуму.
124. Основні ознаки міокардиту.
125. Основні ознаки перикардиту.
126. Основні ознаки ендокардиту.
127. Основні відмінності між вродженими і набутими вадами серця у дітей.
128. Особливості ЕКГ у здорових дітей різного віку.
129. Ехокардіографія, можливості метода, показання.
130. Анатомо-фізіологічні особливості ротової порожнини, слинних залоз у дітей.
131. Фази акту ссання, анатомічні особливості, що полегшують цей акт для немовляти.
132. Анатомо-фізіологічні особливості стравоходу у дітей, визначення довжини зонду
 - a. для промивання шлунку (гастроскопії).
133. Анатомо-фізіологічні особливості шлунку у дітей, в т.ч. фізіологічний об'єм
 - b. (новонароджений, 3 міс., 1 рік), склад шлункового соку, основні ферменти, види
 - c. моторики шлунку.
134. Анатомо-фізіологічні особливості тонкого і товстого кишечника у дітей, в т.ч.
 - d. моторика кишечника.
135. Анатомо-фізіологічні особливості печінки і жовчовиділення, підшлункової залози
 - e. у дітей.
136. Частота і характер випорожнень здорових дітей залежно від віку і виду вигодовування згідно Бристольської шкали

137. Семіотика гастриту.
138. Семіотика виразкової хвороби.
139. Семіотика хронічного холециститу
140. Синдром диспепсії.
141. Синдром мальабсорбції
142. Пілоростеноз і пілороспазм, семіотика, диференціальна діагностика.
143. Дизентерія і інвагінація, семіотика, диференціальна діагностика.
144. Анатомо-фізіологічні особливості нирок в дитячому віці та аномалії розвитку (гіпоспадія, епіспадія, крипторхизм, фімоз, гідроцеле)
145. Гістологічні особливості нирок у дітей.
146. Особливості основних функцій нирок у дітей.
147. Анатомо-фізіологічні особливості будови сечового міхура у дітей. Кількість сечовипускань залежно від віку (1 міс, 1 рік, дошкільний вік).
148. Анатомо-фізіологічні особливості будови сечовивідного каналу у дітей.
149. Особливості загального аналізу сечі залежно від віку, дослідження за Нечипоренко, Зимницьким, критерії оцінки.
150. Семіотика дизуричного і сечового синдрому у дітей.
151. Поняття нетримання і неутримання сечі, гематурія, лейкоцитурія, еритроцитурія, протеїнурія, олігурія, анурія, поліурія, дизурія, гіпостенурія, гіперстенурія, ізостенурія, поллакіурія, ніктурія, странгурія, бактеріурія.
152. Семіотика циститу.
153. Семіотика пієлонефриту.
154. Семіотика гломерулонефриту.
155. Особливості кровотворення у дітей.
156. Анатомо-фізіологічні особливості кісткового мозку в дитячому віці.
157. Фізико-хімічні і біохімічні властивості крові у дітей (загальний білок, фракції)
158. Особливості еритроцитарної ланки системи крові у дітей.
159. Особливості лейкоцитарної ланки системи крові у дітей.
160. Критерії оцінки (аналізу) периферійної крові здорової дитини залежно від віку.
161. Поняття лейкоцитоз, лейкопенія, еритробластоз, лімфоцитоз, лімфопенія, нейтрофіліоз, нейтропенія, еозинофілія, еозинопенія, моноцитоз, анізоцитоз, поліхроматофілія, пойкилоцитоз.
162. Клініко-гематологічна семіотика анемічного синдрому.
163. Клініко-гематологічна семіотика гемолітичного синдрому.
164. Клініко-гематологічна семіотика геморагічного синдрому.
165. Клініко-гематологічна характеристика гострого лейкозу.
166. Клініко-гематологічна характеристика хронічного лейкозу.
167. Особливості функціонування ендокринних залоз у дитячому віці.
168. Анатомо-фізіологічні особливості щитоподібної залози. Ознаки гіпер- та гіпофункції щитоподібної залози.
169. Анатомо-фізіологічні особливості паращитоподібних залоз. Гіпер- та гіпаратиреоз.
170. Анатомо-фізіологічні особливості гіпофіза. Семіотика ураження гіпофіза.
171. Анатомо-фізіологічні особливості ендокринної частини підшлункової залози.

172. Семіотика цукрового діабету у дітей.
173. Анатомо-фізіологічні особливості наднирників.
174. Ознаки гострої та хронічної наднирникової недостатності.
175. Анатомо-фізіологічні особливості тимусу у дітей
176. Особливості стану клітинного та гуморального ланок імунітету
177. Основні показники імунограми у дитячому
178. Особливості енергетичного обміну у дітей, семіотика порушень.
179. Особливості білкового обміну у дітей, семіотика порушень.
180. Особливості вуглеводного обміну у дітей, семіотика порушень.
181. Особливості ліпідного обміну у дітей, семіотика порушень.
182. Особливості водно-електролітного обміну у дітей, семіотика порушень.
183. Вітаміни, їх значення для розвитку дитини.
184. Семіотика гіпо- та гіпервітамінозів у дітей.

Перелік практичних завдань та робіт до підсумкового контролю

1. Збір анамнезу захворювання у дітей та батьків.
2. Загальний та спеціальний огляд дитини для оцінки нервової системи.
3. Дослідження функції I-XII пар черепно-мозкових нервів.
4. Перевірка поверхневих, глибоких рефлексів та чутливості (температурної, вібраційної, больової), м'язово-суглобового відчуття у дітей
5. Оцінка стану вегетативної нервової системи
6. Дослідження координації рухів.
7. Перевірка менінгеальних симптомів
8. Перевірка патологічних рефлексів у дітей.
9. Допоміжні методи (інструментальні, лабораторні) при дослідженні нервової системи.
10. Оцінка ліквору, інтерпретація змін.
11. Огляд шкіри та слизових оболонок у дітей.
12. Огляд підшкірно-жирової клітковини.
13. Пальпація шкіри та підшкірної клітковини: визначення вологості, температури і товщини складки шкіри, товщини підшкірної основи тощо.
14. Оцінка ступеня ожиріння, гіпотрофії.
15. Огляд кісток та м'язів.
16. Огляд ротової порожнини, запис зубної формули.
17. Пальпація кісток та м'язів.
18. Оцінка стану тім'ячок.
19. Оцінка статури дитини.
20. Проби на підвищену м'язову збудливість.
21. Оцінка тону м'язів, інтерпретація.
22. Дослідження для встановлення вродженого вивиху стегна.
23. Загальний та спеціальний огляд дитини з захворюваннями дихальної системи.
24. Підрахунок частоти дихання у дитини.
25. Пальпація грудної клітки у дитини з захворюваннями органів дихання.
26. Порівняльна перкусія легень.
27. Топографічна перкусія легень.

28. Перкуторні симптоми бронхаденіту.
29. Аускультация легень.
30. Оцінка аускультативних феноменів.
31. Інтерпретація даних спірографії при різних захворюваннях бронхолегеневої системи.
32. Загальний та спеціальний огляд серцево-судинної системи.
33. Оцінка характеристик пульсу дитини.
34. Пальпація серцевого, верхівкового поштовхів.
35. Пальпація судин.
36. Визначення за допомогою перкусії відносних та абсолютних меж серця.
37. Вимірювання та інтерпретація артеріального тиску у дітей різного віку.
38. Аускультация серця.
39. Зйомка електрокардіограми, підрахунок інтервалів, зубців ЕКГ, інтерпретація.
40. Зйомка і інтерпретація фонокардіограми.
41. Оцінка недостатності кровообігу хворої дитини.
42. Загальний та спеціальний огляд дитини з захворюваннями травної системи.
43. Поверхнева і глибока пальпація живота у дітей.
44. Пальпація печінки.
45. Перкусія і аускультация черевної порожнини у дітей.
46. Пальпаторно-перкуторні симптоми апендициту.
47. Пальпаторно-перкуторні симптоми холециститу.
48. Пальпаторно-перкуторні симптоми гастродуоденіту.
49. Пальпаторно-перкуторні симптоми панкреатиту.
50. Оцінка випорожнень у дітей згідно Бристольської шкали
51. Огляд сечової системи у дітей.
52. Пальпація нирок і сечового міхура.
53. Перкусія сечового міхура, симптом Пастернацького.
54. Оцінка та інтерпретації загального аналізу сечі залежно від віку, результатів аналізу сечі за Нечипоренко, Зимницьким.
55. Огляд системи крові у дітей.
56. Пальпація селезінки.
57. Перкусія кісток у дітей із захворюваннями системи крові
58. Інтерпретація змін в загальному аналізі крові.
59. Огляд, пальпація щитоподібної залози, визначення ознак гіпер-та гіпофункції щитоподібної залози.
60. Встановлення ознак гіпер- і гіпофункції паращитоподібних залоз
61. Встановлення ознак цукрового діабету у дітей.
62. Встановлення ознак гіпер- та гіпофункції надниркових залоз.
63. Методика оцінки статевого розвитку дитини (стадії за J.M.Tanner).
64. Огляд та пальпація лімфатичних вузлів у дітей.

«0» варіант залікового білету

Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Рівень вищої освіти – магістр

Галузь знань: 22 Охорона здоров'я
Спеціальність 222 Медицина

Навчальна дисципліна – **ПРОПЕДЕВТИКА ПЕДІАТРІЇ**

Варіант № 0

1. Основні періоди становлення і розвитку педіатрії в Україні.– **максимальна кількість балів – 20.**
2. Анатомо-фізіологічні особливості стравоходу у дітей, визначення довжини зонду для промивання шлунку (гастроскопії). – **максимальна кількість балів – 20.**
3. Особливості загального аналізу сечі залежно від віку, дослідження за Нечипоренко, Зимницьким, критерії оцінки. – **максимальна кількість балів – 20.**
4. Особливості водно-електролітного обміну у дітей, семіотика порушень. – **максимальна кількість балів – 20.**

*Затверджено на засіданні кафедри «терапевтичних та хірургічних дисциплін»,
протокол № ___ від «__» _____ 2020 р.*

Завідувач кафедри

д.м.н., с.н.с. Зак М.Ю.

Екзаменатор

доцент б.в.з. Чернишов О.В.

Приклад підсумкової контрольної роботи за блоком 1

Вирішення задач Крок-2

1. Критерієм оцінки здоров'я є наступні, крім:
 - A. фізичний та нервово-психічний розвиток та їх гармонійність
 - B. функціональний стан основних систем
 - C. соціально-побутові умови проживання
 - D. ступінь опірності та реактивності організму
 - E. наявність та відсутність хронічної патології
2. До функціональних обов'язків лікаря приймального відділення не належить:
 - A. реєстрація хворих
 - B. огляд поступаючих хворих
 - C. оформлення історії хвороби
 - D. надання невідкладної допомоги
 - E. супровід важкохворих при їх транспортуванні у відділення
3. У дитини з неактивною фазою ревматизму, виявлено мітральну ваду серця без ознак недостатності кровообігу. До якої групи здоров'я слід зачислити дитину?
 - A. I групи здоров'я
 - B. II групи здоров'я
 - C. III групи здоров'я
 - D. IV групи здоров'я
 - E. V групи здоров'я
4. Ранній фетальний період триває (тижнів)?
 - A. 15
 - B. 20
 - C. 24

- D. 28
E. 34
5. До рефлексів новонароджених не відноситься:
- A. Рефлекс Моро
 - B. Рефлекс Бабкіна
 - C. Рефлекс Брудзинського
 - D. Рефлекс Переса
 - E. Рефлекс повзання

І так 20 задач з наступним розбором типових помилок.

Приклад підсумкової контрольної роботи за блоком 2

Вирішення задач Крок-2

1. Що з наведеного не властиве для антитіл:
 - A. Це завжди білкові субстанції.
 - B. Завжди нейтралізують відповідні антигени.
 - C. Завжди належать до імуноглобулінів.
 - D. Завжди належать до γ -фракції при електрофорезі білків.
 - E. Характеризуються високою специфічністю.

2. Які імуноглобуліни проходять через плаценту:
 - A. Ig A.
 - B. Ig M.
 - C. Ig G.
 - D. Ig E.
 - E. Ig D.

3. Який віковий інтервал є найбільш критичним за рівнем гуморального імунітету:
 - A. Від народження дитини до 1 місяця.
 - B. Від 3 до 6 місяців життя.
 - C. Від 6 місяців до 1 року.
 - D. Другий рік життя.
 - E. Пубертатний період.

І так 20 задач з наступним розбором типових помилок.

6. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

Методи контролю

- Опитування (перевірка теоретичних знань та практичних навичок).
- Тестовий контроль.
- Написання огляду наукової літератури (рефератів), виконання індивідуальних завдань, їх захист.

Поточний контроль. Перевірка на практичних заняттях теоретичних знань і засвоєння практичних навичок, а так само результатів самостійної роботи студентів. Контролюються викладачами відповідно до конкретної мети навчальної програми. Оцінка

рівня підготовки студентів здійснюється шляхом: опитування студентів, рішення й аналізу ситуаційних завдань і тестових завдань, інтерпретації результатів клініко-інструментальних і клініко-лабораторних досліджень, контролю засвоєння практичних навичок.

Проміжний контроль. Перевірка можливості використання студентами для клініко-діагностичного аналізу отриманих теоретичних знань і практичних навичок по всіх вивчених темах, а так само результатів самостійної роботи студентів. Здійснюється на останньому занятті за розділом шляхом здачі практичних навичок, рішення ситуаційних завдань і тестування.

Підсумкова контрольна робота 1 «Фізичний та психомоторний розвиток дитини. Виховання дітей» здійснюється по завершенню вивчення всіх тем блоку на останньому, контрольному, занятті з блоку.

До ПКР допускаються студенти, які виконали програму блоку та отримали за поточну навчальну діяльність не менше 70 балів.

Форма проведення ПКР є стандартизованою і включає контроль теоретичної і практичної підготовки.

Розподіл балів: 40 тестових завдань (1 тест = 0,5 бала), вирішення ситуаційної задачі 1 (10, 8-9, 7 балів відповідно за правильне, з незначною помилкою і двома незначними помилками в задачі), вирішення ситуаційної задачі 2 (10, 8-9, 7 балів відповідно за правильне, з незначною помилкою і двома незначними помилками в задачі), вирішення ситуаційної задачі 3 (10, 8-9, 7 балів відповідно за правильне, з незначною помилкою і двома незначними помилками в задачі), вирішення ситуаційної задачі 4 (10, 8-9, 7 балів відповідно за правильне, з незначною помилкою і двома незначними помилками в задачі). Теоретична частина: 20, 18, 12 балів (відповідно за правильне, з незначною помилкою і двома незначними помилками в задачі).

Максимальна кількість балів, яку студент може отримати під час складання ПКР складає 80 балів.

ПКР вважається зарахованою, якщо студент набрав не менше 50 балів (не менше 10 балів за тестові завдання, не менше 28 балів за вирішення ситуаційних задач, не менше 12 балів за теоретичне завдання).

Підсумкова контрольна робота 2 «Анатомо-фізіологічні особливості, методика досліджень та семіотика захворювань у дітей» здійснюється по завершенню вивчення усіх тем блоку на останньому, контрольному, занятті з блоку.

До ПКР допускаються студенти, які виконали програму блоку та отримали не менше 40 балів.

Форма проведення ПКР є стандартизованою і включає контроль теоретичної і практичної підготовки.

Розподіл балів: 20 тестових завдань (1 тест = 0,25 бал), практична навичка: огляд (4-5-6 балів відповідно за правильне, з незначною помилкою і двома незначними помилками в обстеженні і діагностиці), пальпація (4-5-6 балів відповідно за правильне, з незначною помилкою і двома незначними помилками в задачі), перкусія та аускультация (по 4-5-6 балів відповідно за правильне, з незначною помилкою і двома незначними помилками в задачі). Теоретична частина: АФО систем (4-5-6 балів відповідно за правильне, з незначною помилкою і двома незначними помилками в задачі), семіотика захворювань (4-5-6 балів відповідно за правильне, з незначною помилкою і двома незначними помилками в задачі), аналізи (3-4-5 балів відповідно за правильне, з незначною помилкою і двома незначними помилками в задачі).

Максимальна кількість балів, які студент може отримати під час складання ПКР, становить 40 балів.

ПКР вважається зарахованою, якщо студент набрав не менше 30 балів (не менше 3 балів за тестові завдання, не менше 4 балів за проведення огляду, 4 балів за проведення

пальпації, 4 балів за проведення перкусії та аускультації, не менше 5 балів за кожне теоретичне питання).

Розподіл балів, які отримують студенти

БЛОК №1: Фізичний та психомоторний розвиток дитини. Вигодовування дітей

№	Блок 1 (поточна навчальна діяльність)	Максимальна кількість балів
	<i>Розділ 1</i>	
1.	Тема 1	11
2.	Тема 2	11
	<i>Розділ 2</i>	
3.	Тема 3	11
4.	Тема 4	11
5.	Тема 5	11
	<i>Розділ 3</i>	
6.	Тема 6	11
7.	Тема 7	11
	<i>Розділ 4</i>	
8.	Тема 8	11
	<i>Розділ 5</i>	
9.	Тема 9	11
	<i>Розділ 6</i>	
10.	Тема 10	11
	<i>Індивідуальна робота</i>	10
	<i>Разом розділи + індивідуальна робота</i>	120
	<i>Підсумковий контроль, в тому числі:</i>	80
	<i>практичної підготовки</i>	40
	<i>теоретичної підготовки</i>	40
	РАЗОМ сума балів	200

Поточний контроль (фізичний розвиток дітей, вигодовування дітей) здійснюється на кожному практичному занятті відповідно конкретним цілям з кожної теми.

Готовність студента до заняття (початковий етап) перевіряється на основі відповіді на 10 тестових завдань. На першому практичному занятті ці питання включені до заключного контролю. За вірну відповідь на 9-10 тестів студент отримує 3 бали; за 8-7 правильних відповідей – 2 бали, на 6 – 1 бал, 5-0 тестів - 0 балів. Основний етап практичного заняття передбачає відпрацювання практичних навичок. Опитування оцінюються: 5 балів – «5», 4 – «4», 3 – «3». Для оцінки засвоєння студентом теми йому

пропонується дати відповідь на ситуаційну задачу. Якщо вірно вирішена задача – студент отримує 3 бали. Вирішена з недоліками - 2 бали. Не вирішена - 0 балів. Отримані протягом заняття бали складаються (бали, отримані за тести + бали, отримані за опитування + бали, отримані за задачі). Перерахунок оцінок з багатобальної шкали здійснюється наступним чином: “5” (відмінно) – 10-11 балів, “4” (добре) – 8-9 балів, “3” (задовільно) – 6-7 балів, “2” (незадовільно) – 5-0.

Оцінювання самостійної роботи студентів з підготовки до аудиторних практичних занять здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Оцінювання засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, здійснюється під час підсумкового контролю.

Індивідуальна робота студента оцінюється в 10, 8, 6 бали (один раз за весь заліковий блок).

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність, становить 120 балів. Вона вираховується шляхом складання кількості балів, що відповідають оцінці "відмінно" на кожному практичному занятті (по 11 балів за практичні заняття 1-10) з додаванням максимального балу за індивідуальну роботу (10 балів).

Мінімальна кількість балів, яку може набрати студент при вивченні блоку, вираховується шляхом складання кількості балів, що відповідають оцінці "задовільно" на кожному занятті (по 6,5 балів за практичне заняття, та 4,5 за індивідуальну роботу) і становить 70 балів.

БЛОК №2: Анатомо-фізіологічні особливості, методика досліджень та семіотика захворювань у дітей

№	БЛОК 2 (поточна навчальна діяльність)	Максимальна кількість балів
	<i>Розділ 1</i>	
1.	Тема 1	3,5
2.	Тема 2	3,5
	<i>Розділ 2</i>	
3.	Тема 3	3,5
4.	Тема 4	3,5
	<i>Розділ 3</i>	
5.	Тема 5	3,5
6.	Тема 6	3,5
	<i>Розділ 4</i>	
7.	Тема 7	3,5
8.	Тема 8	3,5
9.	Тема 9	3,5
	<i>Розділ 5</i>	
10.	Тема 11	3,5
11.	Тема 12	3,5
12.	Тема 13	3,5

	<i>Розділ 6</i>	
13.	Тема 14	3,5
14.	Тема 15	3,5
	<i>Розділ 7</i>	
15.	Тема 16	
16.	Тема 17	3,5
17.	Тема 18	3,5
	<i>Розділ 8</i>	
18.	Тема 18	3,5
19.	Тема 19	3,5
	<i>Розділ 8</i>	
20.	Тема 20	3,5
	<i>Розділ 10</i>	
21	Тема 21	3,5
	<i>Розділ 11</i>	
22	Тема 22	3,5
	<i>Індивідуальна робота</i>	3
	<i>Разом розділи (разом з індивідуальною роботою)</i>	80 балів,
	<i>Підсумковий контроль, в тому числі:</i>	40 балів
	<i>практичної підготовки</i>	20 балів
	<i>теоретичної підготовки</i>	20 балів
	Диференційований залік	80
	РАЗОМ сума балів	200

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно конкретним цілям з кожної теми.

Готовність студента до заняття (початковий етап) перевіряється на основі відповіді на 10 тестових завдань. На першому практичному занятті ці питання включені до заключного контролю. За вірну відповідь на 10-6 тестів студент отримує 0,5 бал; за 5-0 правильних відповідей – 0 балів. Основний етап практичного заняття передбачає відпрацювання практичних навичок. Оцінюється в 3, 2, 1, 0 балів. Отримані протягом заняття бали складаються (бали, отримані за тести + бали, отримані за опитування + бали, отримані за задачі). Перерахунок оцінок з багатобальної шкали здійснюється наступним чином: “5” (відміно) 3 балів, “4” (добре) – 2 балів, “3” (задовільно) – 1 балів, “2” (незадовільно) – 0.

Оцінювання самостійної роботи студентів по підготовці до аудиторних практичних занять здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Оцінювання засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, здійснюється під час підсумкового контролю.

Індивідуальна робота студента оцінюється в 3, 2, 1 балів.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність, становить 80 балів. Вона вираховується шляхом складання кількості балів, що відповідають оцінці "відмінно" на кожному практичному занятті (по 3,5 балів за практичні заняття 1-21) з додаванням максимального балу за індивідуальну роботу (3 бала), за написання та захист історії розвитку дитини (3,5 балів).

Мінімальна кількість балів, яку може набрати студент при вивченні блоку, вираховується шляхом складання кількості балів, що відповідають оцінці "задовільно" на кожному занятті (по 1,5 бали за практичні заняття 1-11, та по 2 бали 12-21 + 2 бал за захист історії розвитку дитини та 1,5 бал за індивідуальну роботу).

Оцінювання дисципліни

Оцінка з пропедевтики педіатрії виставляється лише студентам, яким зараховані обидві ПКР з дисципліни.

Оцінка з дисципліни виставляється як середня з оцінок за два блоки, на які структурована навчальна дисципліна.

Заохочувальні бали за рішенням Вченої Ради можуть додаватися до кількості балів з дисципліни студентам, які мають наукові публікації або зайняли призові місця за участь у олімпіаді з дисципліни серед ВНЗ України та інше.

Об'єктивність оцінювання навчальної діяльності студентів має перевірятися статистичними методами (коефіцієнт кореляції між поточною успішністю та результатами підсумкового контролю).

Остаточне оцінювання з дисципліни проводиться шляхом **диференційного заліку**. До заліку допускаються лише студенти, яким виставлена оцінка з дисципліни (тобто зараховані ПКР за обидва блоки). На дифзаліку студент може отримати від 50 до 80 балів. Максимальний бал за кожне питання білету дифзаліку – 20 балів (див. вище приклад залікового білету).

Критерії оцінювання знань

Оцінкою 10-11 балів у осінньому семестрі (3,5 бала у весняному семестрі), 71-80 балів на ПКР в осінньому семестрі (38–40 балів у весняному семестрі) та 71-80 балів на заліку (А за шкалою ECTS та 5 за національною шкалою) **відповідь студента оцінюється, якщо вона демонструє глибокі знання всіх теоретичних положень і вміння застосовувати теоретичний матеріал для практичного аналізу і не має ніяких неточностей.**

Оцінкою 8-9 балів у осінньому семестрі (2,5-3.0 бали у весняному семестрі), 61-70 балів на ПКР в осінньому семестрі (35–37 балів на ПКР у весняному семестрі) та 61-70 балів на заліку (В та С за шкалою ECTS та 4 за національною шкалою) **відповідь оцінюється, якщо вона показує знання всіх теоретичних положень, вміння застосовувати їх практично, але допускаються деякі принципові неточності.**

Оцінкою 6-7 балів у осінньому семестрі (1,5-2 бали у весняному семестрі), 50-60 балів на ПКР в осінньому семестрі (30-34 бали на ПКР у весняному семестрі) та 50-60 балів на заліку (D та E за шкалою ECTS та 3 за національною шкалою) **відповідь студента оцінюється за умови, що він знає головні теоретичні положення та може використати їх на практиці.**

7. Рекомендована література

Базова література

1. Пропедевтична педіатрія. Підручник для студентів вищих навч. закл./Під редакцією акад. НАМН України, проф. В.Г. Майданника.- Вінниця: Нова книга, 2012.-880 с.
2. Пропедевтическая педиатрия. Учебник для студентов высших медицинских учебных заведений/Под редакцией акад. НАМН Украины, проф. В.Г. Майданника.- Винница: Нова книга, 2017.-888 с.
3. Nelson Textbook of Pediatrics.-20th ed./[edited by] Robert M.Kliegman...[et al.], 2016.- 3147 pp.

Допоміжна література

1. Майданник В.Г., Бутиліна О.В. Клінічна діагностика в педіатрії.- К., Дорадо-Друк, 2012.- 286 с.
2. Маркевич В.Е., Майданник В.Г., Павлюк П.О. та ін. Морфофункціональні та біохімічні показники у дітей і дорослих.- Київ-Суми: МакДен, 2002.- 268 с.
3. Нечитайло Ю.Н., Лоскутова И.Е., Фокина С.Е. Нутрициология детского возраста.- Черновцы, БГМА, 2003.- 144 с.
4. Пропедевтика дитячих хвороб. Навчальний посібник/За ред. проф. Гнатейко О.З.- Львів:Ліга-Прес, 2004.- 320 с.
5. Тестові завдання з педіатрії /За ред. чл.-кор. НАМН України, проф. В.Г. Майданника.- К., 2007.-429 с.
6. Практикум з пропедевтичної педіатрії з доглядом за дітьми /За ред. В.Г. Майданника, К.Д. Дуки.- К.: Знання України, 2002.- 356 с.
7. Washington Manual of Pediatrics, 2nd ed. by Andrew J. White (Editor), 2016.- 542 pp.
8. Illustrated Textbook of Paediatrics by Tom Lissauer (Editor); Will Carroll (Editor), 2018.-533 pp.

Інформаційні ресурси

1. ESG – http://ihed.org.ua/images/pdf/standards-and-guidelines_for_qa_in_the_ehea_2015.pdf.
2. Закон «Про вищу освіту» - <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
3. Закон «Про освіту» - <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
4. Національна рамка кваліфікацій – <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>.
5. Перелік галузей знань і спеціальностей-<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п>.
6. TUNING (для ознайомлення зі спеціальними (фаховими) компетентностями та прикладами стандартів – <http://www.unideusto.org/tuningeu/>.
7. Накази МОЗ <http://www.moz.gov.ua/ua/portal/>
8. Сайт кафедри педіатрії №4 <http://pediatrics.kiev.ua/>
9. Международный журнал педиатрии, акушерства и гинекологии <http://ijpog.org/>
10. Сайт Федерации педиатров стран СНГ <http://fpcis.org/>